بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2022/HC-B12/95
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ފަޟީލް / ލ. ގަން، މަތިމަރަދޫ، [illegible]
- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމް ހުށަހަޅާ [illegible] ނިންމި ނިންމުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު [illegible] ފަހުމީ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ފަހްމީދާ

- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 3 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1444 / 29 ސެޕްޓެމްބަރ 2022

- ހައިކޯޓުން ނިމުނު ތާރީޚް: 23 ޞަފަރު 1444 / 19 ސެޕްޓެމްބަރ 2022

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:
- ނަންބަރު: O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04
- ނިންމި ތަން: ހައްދުންމަތީ ގަން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ޤާޟީ: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 10 އޯގަސްޓް 2022 • ނިމުނު ތާރީޚް: 01 ސެޕްޓެމްބަރ 2022

ޖިނާއީ - ސަރުކާރުގެ ކުރިން ހުށަހެޅުން -ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] 411 ވަނަ މާއްދާ - [illegible] 27 ވަނަ މާއްދާ - [illegible] 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) - [illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible]

މައްސަލައިގެ ތައާރުފު:

1. މިއީ، ހައްދުންމަތީ ގަމު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއެކު ނިންމި ނިންމުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށްބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ލ. ގަން، މަލިމަތޫ، [illegible]، އިބްރާހީމް ވަސީމް[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

މައްސަލައިގެ ހަޤީޤަތްތައް:

2. ދައުލަތުން އިބްރާހީމް ވަސީމްގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު)ގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފުވުން، އެ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން [illegible] ކުށުގެ ދަޢުވާ ހައްދުންމަތީ ގަމު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.[2]

3. ޝަރީޢަތް [illegible] ގެންދެވުނު، ހައްދުންމަތީ ގަމު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 110/O6C/2022 [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި އިބްރާހީމް ވަސީމްގެ ވަކީލުން ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމެވެ. އެ ހުށަހެޅުއްވުމުގައިވަނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށެވެ.

> "އިބްރާހީމް ވަސީމްގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވާ ދަޢުވާގައި ބުނެފައިވަނީ "[illegible]" ކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 ([illegible] ޤާނޫނު) ގައި [illegible]، މި

---

[1] ދރއ ނަންބަރު A315217.

[2] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ދަޢުވާ ނަންބަރު 1300/2020-2022/O/3 (19 ޖޫން 2022) ތާރީޚު ހުށަހެޅި ފޯމު.

ދެވޭނެކަމުގެ ބުނުމާއި ޖިންސީ ކުށާއި ޖިންސީ އަނިޔާގައި ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޘާބިތު ކުރުމުގެ ހަމަތަކާއި، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) މިފަދަ އެއްބަސްވުމެއް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ކަން ގެއްލުވާލުމުގައި އެއްބަސްވުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު ބަލާއިރު އިބްތިދާއީ ފަސްދުގެ މައްޗަށް "ޖިންސީ ކުށް" މި ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާކަމަށް، ކުރާކަމަށް އަދާލުގައި ކުރާ އެންމެފަހުގެ ޤާނޫނު ނުވަތަ ވާޖިބުއަދާކުރުމުގައި ދަޢުވާކުރެވުނު ޝާހިދު، ކުރުމަށް އިމްތިޔާޒުކުރުވާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޝާހިދު ދަޢުވާކުރާފަރާތުން، މި ދަޢުވާ ކޯޓުގައި އިޢުތިރާފް ކުރިއަށް ގެނެސްދިން ސުވާލުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނީ އެއްވެސް ހަމައެއް ޝަރުޢީކަން. (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން) (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން)".

4. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

"ދަޢުވާގެ، އިބްތިދާއީ ފަސްދުގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވާ ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ޖިންސީ ކުށް" މި ކަމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ޤާނޫނުތަކުގައިވެސް އެކަމާއި އެއްގޮތަށް އިތުރުކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުން ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކަމަށެވެ، މި ދެ ޤާނޫނުގެ ބުނުމާއި ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނީ ޖިންސީ އަނިޔާގައި ކަނޑައަޅާ ޘާބިތު ކުރުމުގެ ހަމަތަކާއި ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) މިފަދަ އެއްބަސްވުމެއް، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު ބަލާއިރު، އިބްތިދާއީ ފަސްދުގެ މައްޗަށް "ޖިންސީ ކުށް" މި ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާކަމަށް، ކުރާ އަދާލުގައި ކުރާ އެންމެފަހުގެ ޤާނޫނު ނުވަތަ ވާޖިބުއަދާކުރުމުގައި ދަޢުވާކުރެވުނު ޝާހިދު، ކުރުމަށް އިމްތިޔާޒު ކުރުވާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޝާހިދު ދަޢުވާކުރާފަރާތުން، މި ދަޢުވާ ކޯޓުގައި އިޢުތިރާފް ކުރިއަށް ގެނެސްދިން ސުވާލުގައި އަދި ޤާނޫނީ އެއްވެސް ހަމައެއް ޝަރުޢީކަމަށް ބުނެ މި ކަމަކުން ދަޢުވާކުރުމަށް، އިބްތިދާއީ ފަސްދުގެ ކުރުމުގެ ހަމަތަކާއި ފަރާތުގެ ކުރިމަތީގައި ޖިންސީ ކަމެއް ކަމުގައި ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބުނެދީ، އިބްތިދާއީ ފަސްދުގެ ކުރިމަތީގައި ކުރުމުން "ޖިންސީ ކުށް" މިކަން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު)ގައިވެސް އެ ކަމުގެ ޝަރުޢީ ކަނޑައަޅާ

އުޅުނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގައި ޖިމާޢުކުރުމުގެ ކުށް ޝާމިލު ކުރުމަށް އެއްވެ ޝަރުޢީގެ އިޖުރާއަތުން، ޝަރީޢަތް ޝަރުޢީގޮތުން ވައްކަން ދަރަޖަތް ތަކުރާރުކުރުމަށް އަދި ހިނދު، އަދި ޖިނާއީ ކަމުގެ ޤާނޫނުގައި އެންމެ ބޮޑު ޙައްދު ކުރުމުގެ ޝާހިދުން ދަރަޖަތަކަށް ވާތީވެ، ދި ޤާނޫނުގައި އެއްކަލަ ބަދަލުކުރުމާއި ޢަދާލަތުގެ ދަރަޖަކަށް ކުރުމުގެ ވަކިކުރެވިފައި ނުވާތީ، ކުރުމުގެ އަދި ތަފްސީލުކުރެވިފައިވާ މި ކަން ޝާހިދު ކުރުމުގައި ބޭއްވި ނިޔަތާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަކި ބައި ކުރެވޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި، ޖިނާސީ ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ "ޖިމާޢުކުރުން" މި ކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި، އިތުރު ކުރުމުގެ ދަރަޖައާއި ދިނުމަކީ އެއީ ކުރުމުގެ ދަރަޖައިގެ ގޮތުން ތަޙްޤީޤުކޮށް ކުރިމަތީގައި ބެލުމަށް ހިނދު، ދަޢުވާކޮށް ލިބިގެން މަޖިލިހުން އިސްތިސްނާ ވަކިކޮށްފައިވާ މާއްދާއެއް ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަލާލީމާ، "ޖިމާޢުކުރުން" މާނަކޮށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ، ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކުރިޔަށް ޤާނޫނުއާގެ ދަރުންކުރަން ސާބިތުވާތީން ކުރިފަރާތުން ހިނދު، ކުރުމުގެ އެކަމާ ސިފައަށް އެއްގަމުގައި ނުވަތަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު)ގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާތަކުގެ އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ދިނުމަށް ނުވާތީ، މި ދަޢުވާއަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)އާ ޚިލާފަށް ކުރާކަމުގެ ޝަކުވާ އަދި މި ކަމުގައި އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ދަޢުވާއެއް ނޫންކަމަށް ދަޢުވާކުރުން ފެނުމުން އެކުލެވޭ ގޮތަށް، ސާބިތުވީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމައެކަނި ސާބިތުވާތީ ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކުށުގައި ކުށްވެރިކޮށް ނިންމާފައެވެ."

5. ހައްދުންމަތީ ގަން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތުން އެ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވައިފައެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ފާސިހާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

6. ހައްދުންމަތީ ގަން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 ސާބިތުކުރުމުގެ ކުރިން ހުށަހެޅުނު ނިންމާފައިވާ ސާބިތުވި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި

[illegible] [illegible] ފަރާތުން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް 04 (ހަތަރެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން [illegible] ނުކުތާތަކަކީ، އެ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮވެއެވެ.

6.1. އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤެއް، އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާއާއި، 68 ވަނަ މާއްދާއާއި 69 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމަހަމަކޮށް ދިފާޢަށް، [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

6.1.1. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

6.2. އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible])ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އާ [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" އާ [illegible] [illegible] [illegible].

6.2.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޢަޤީލް[3] ޤަޟިއްޔާ 24 ޑިސެމްބަރު 2021 ދުވަހު ނިންމެވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން 24 މާރިޗު 2022 ދުވަހު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ޒާހިރު[4] ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގެ ޤާނޫނީ ނަތީޖާއަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުރިން ދަޢުވާކުރުން "ސަސްޕެންޑް" ވުންކަމަށްވުމާއި، މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ދަށުން ކޯޓުތަކުން ދަޢުވާކުރަންޖެހޭނީ ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންކަމަށެވެ.[5]

6.3. އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އަސާސީ ޙައްޤެއްގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ދުސްތޫރީ ޙައްޤާއި އަދި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާއްމު އުސޫލާއި ފުށުއަރާ ނިންމުމެއްކަމަށެވެ.

6.3.1. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި އެއްކަލަކަށް ފަހަތަށް ކަނޑައެޅޭ ޙާލަތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލުއިކޮށްދޭ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ޢާއްމު މަބްދައު ހިމެނިފައިވާކަމާއި، މި ޙާލަތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އަދަބު ލުއިވާނީ ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު[6]ގެ ދަށުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުންނެވެ.

6.4. އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 51 ވަނަ މާއްދާއާ ފުށުއަރާ ނިންމުމެއްކަމަށެވެ.

---

[3] ނަންބަރު 2021/SC-A/18.

[4] ނަންބަރު 2021/HC-N-A/33.

[5] މިގޮތުން އަދަދު ކުރަންޖެހޭކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޢަޤީލް (ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2021/SC-A/18) ގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ މަބްދައު ބަލައިގެން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކަށް ބަލައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާއަށް އަދި ހައިކޯޓުގެ ބަޔާންތަކުގައި މި ޤާނޫނީ އުސޫލަށް ތަބާވާ ޖެހޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-N-A/33 ޤަޟިއްޔާއިން ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަދަދު ކަނޑައަޅަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އިސްނަގާ ލިބިގެންވެއެވެ.

[6] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުތައް:

7. ދައުލަތުން ލ.ގަން، މަލިމަގަރޫ، ރިޔާޒް، އިސްމާޢީލް ފަސީހުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް، "ޖޯނުކުރުން" މި ކުށުގެ ދައުވާކުރައްވާފައިވަނީ، އެ ދައުވާ ކުރިޔަށް ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން ކުރުމުގައި ދަށުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވައި، އެ ދައުވާއަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އާއިޚިލާފަށް ކޯޓުން ބާޠިލު އަދި އެ ކޯޓުގައި އިޖުރާއަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުން ދައުވާއާ ނުހަމަކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުއަރުވާ ގޮތަށް، ސަރުކާރު އަދި ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތުން ސާބިތުކޮށް ބަލައިގަންނާނެ ނުކުތާތަކަށް ކަނޑައަޅުއްވައި، ލ.ގަން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއިމެދު ނިންމި ނިންމުން" އިން ނިންމާފައިވަނީ، ޝަރީޢަތް އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ކަނޑައަޅައި، އިސްތިސްނާކުރުން ދައުވާއަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފު ކުށްތަކުން ދައުވާއާއި ނުނިމުނުކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދޭކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގެ ބަހުސް

8. އިސްތިއުނާފު ބަޔާނާއި ޝަރީޢަތްކުރި ކޯޓުގެ ހުކުމާއި ފަރާތްތަކުން ފޮނުވި ހުށަހެޅުންތަކާއި، ޝަރީޢަތުގައި ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއިން މި ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބޭނުންތެރި މުހިއްމު ޤާނޫނީ ނުކުތާ ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

8.1. އިސްތިއުނާފު ފޯމާއި އަދި ދެވަނަ ނުކުތާގެ ބައްޔަށްގައި ދަޢުވާލިބުނު ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ނިންމުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބޭރު ނަގާފައި، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރައްވާފައިވާ ދި

ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ[7] 411 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަމަށްވާއިރު، އަދި އެ ޤާނޫނުގައި ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ކުށް ތަޢުރީފުކޮށް އެކުށަށް އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބުނުންތަކުގެ ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނެތްކަމަށެވެ.

8.1.1. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 7 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްކަން ދީފައިވިނަމަވެސް، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޒިނާ ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަރަޖަ ކުރެވޭނެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަހުމީރު[8] ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގެ 42 އަދި 43 ވަނަ ނުކުތާއިން އެނގެން އޮތްކަމަށެވެ.

8.1.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ވާޙިދު[9] ޤަޟިއްޔާގައި އެނޫން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތްނަމަވެސް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[10] 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި ޝަރީޢަތުގައި ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުގެ މައްޗަށް ކަމަށެވެ.

8.1.3. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ދަށުން އެއްވެސް [illegible] ނުކުރެވޭނެ ކަމަށްވާއިރު، އެއީ [illegible] ޤާނޫނީ އުޞޫލެއްނޫންކަމަށެވެ.

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014.

[8] ނަންބަރު 2021/SC-A/18.

[9] ނަންބަރު 2021/HC-N-A/33.

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010.

8.2. އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، މި މައްސަލައިގެ މަރުޙަލާގައި ތަޙުޤީޤު ކުރަން ނުޖެހޭނެކަމަށާއި އެ މާއްދާއާ ބެހޭގޮތުން ވާހަކަ ދެކެވޭނީ އަދަބު ކަނޑައަޅާ މަރުޙަލާގައި ކަމަށެވެ.

8.2.1. މީގެއިތުރުން [illegible] ބޭނުމަށް އެފަދައިން ވާހަކަ ދެކެވުނުކަމުގައި ވީނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ކުރި އަދަބެއް ލިބިގެންވާނީ [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

8.2.2. އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ނިންމުން [illegible] 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާ ޚިލާފު ކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާގައިވެސް އަސާސެއްނެތް ސަބަބަކީ، މި މައްސަލައިގެ ޙާދިސާ [illegible] [illegible] އަމަލު ކުރަން ފެށުމަށްފަހު 2017 ވަނަ އަހަރުގައި [illegible] ކަމަށެވެ.

8.3. އިސްތިއުނާފީ ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] 3 ވަނަ މާއްދާއާއި [illegible] 51 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

[illegible]

9. [illegible] O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 [illegible] "[illegible]" [illegible]

* 10

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

10. މި މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާތައް ތިރީގައިއެވަނީއެވެ.

10.1. [illegible] [illegible] ސަބަބުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

10.2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

10.3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible]؟

10.4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންތޯ؟

[illegible] [illegible] ސަބަބުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

11. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

12. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible].[11] މި [illegible] [illegible] [illegible]

---

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ އާއި 46 ވަނަ މާއްދާއާއި، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30، 34 ވަނަ އާއި 36 ވަނަ މާއްދާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/108 [illegible] 2016/HC-A/430 [illegible] [illegible] [illegible].

މައްޗަށް ބިނާކޮށް ދަޢުވާކުރިފަރާތުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުވެއެވެ. މި ދަޢުވާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ދަޢުވާކުރިފަރާތުން އަދި އެއްބަސްވުން އަދާކޮށް ފައިސާ ދައްކަން ބަދަލުކޮށް ކަނޑައަޅައެވެ.

13. ދެވަނަ މަރުޙަލާއިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގެ ދަޢުވާ ކުރިފަރާތުގެ ބަޔާންތަކުގެ މަރުޙަލާއެވެ. މިގޮތުން، ޝަރީޢަތް މަރުޙަލާގައި ހުށަހެޅުނު ހެކިތަކާއި ބަޔާންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ މިނަކީ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ދަޢުވާލިބޭފަރާތަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެއްޗެއް ދަޢުވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުށަހެޅިއެވެ. ދަޢުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ބަޔާނާއި ގުޅޭ ހެކި ދޭންޖެހޭ ޒިންމާ ބަރަދަން ކޮށްފައިވާކަން ޤާނޫނުގެ މުހިއްމު ބާރެއް ކޮށްދެއެވެ. އަދި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް، މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތް މަރުޙަލާގައި ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފަރާތުން، އެ މިންވަރު މައްޗަށް ކަން ސާބިތުކޮށްދޭން ޝަރީޢަތުގައި އެންމެހާ އަދިބަޔާން ދަޢުވާލިބޭ ސާބިތުކުރުމެވެ.[12]

14. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަން ދަފަތަރުކުރި، ދަޢުވާލިބޭފަރާތް ހުށަހެޅި ހެކިތަކުން ކުރިމަތިވާ ބާރުތަކާއި، ކަމުގެ އަދިވެސް ބައިވެރިވާ ޒިންމާ، ކަމުގެ ވިސްނައި އެކަށީގެން މިންވަރެއްގައި އެ މިހާރު ލިބިދޭ ސަލާމަތްތަކުގެ މައްސަލަ އަދާއް ކަންތައްތަކުގެ ޒިންމާ އޮވެއެވެ. އެ ޝަރީޢަތުގައި، އެ މިހާރު އަދާކުރި އެންމެން ފުރިހަމަ އަދާއް، އެ ދަޢުވާލިބޭގައި ކަންތައްތަކުން ބެލުން ނުބެލުން ކަމަށްވެސް، އެ މިންވަރު މައްސަލަ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގައި ދަޢުވާލިބޭ މަސައްކަތް ކުރުން ޤާނޫނީ ދަޢުވާއި އަދާކުރަން އަދާއް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންވަރަށް ސަލާމަތުގެ އިންސާފުވެރި ދަޢުވާލިބޭ ސާބިތުކުރުމުގެ ޒިންމާ އޮވެއެވެ.

15. ދަޢުވާގެން ބެލުމަށްފަހުގައިވެސް، އިންސާފުވެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ޒިންމާ ގުޅޭގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) މާނަކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ އެއްވެސް ކަނަކަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅައިދެވެ. އަދި ޖިނާއީ ކަންތައް ބެލުމުގައިވާ އެއްގޮތް ޤާނޫނީ ގޮތުގެ ބޭނުން، ކަނަށް ކަންކަމުގައިވާ އަދާލު ވަކި މުއާމަލާތުގެ ބޭނުން އަދާލު ކަންކަމުގެ އިންސާފުވެރިކަމާ މުއާމަލާތް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މުއާމަލާތް އަމަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ.

---

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 107 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށެވެ.

16. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މި ހުށަހެޅުމަކީ ހާމަކުރުމުގެ [illegible] ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި، ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް [illegible] ޤާނޫނު [illegible] ނުވާނެކަމަށް [illegible] [illegible]. މިގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] ކުރުމުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންވެސް ދަޢުވާއެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

17. މި ދަޢުވާގައި ޤާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ ހަވާލާދީ، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ކޮށްފައި އޮތުމުން، އެ ދަޢުވާގެ އުސޫލުތަކާއި، ކަނޑައެޅިގެން އަދަބުތައް [illegible] ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބިފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤެއް އުނިކަން ލިބިފައިވާކަން ނުފެނެއެވެ.

[illegible]؟

18. މި މައްސަލައިގެ ހާދިސާއާ ގުޅިގެން ޖިންސީކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާއިން ދަޢުވާކުރާ ކުށުގައި އަންނަން އަދަބަކީ 100 (ސަތޭކަ) އެތިފަހަރުން ހައްދު ޖެހުމާއި 1 (އެކެއް) އަހަރާއި 3 (ތިނެއް) އަހަރާއި ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ގޭބަންދުކުރުން ކަމުގައިވާއިރު، ޤާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ ހަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާކުރާ ހާލަތުގައި، ދަޢުވާކުރާ މީހާގެ [illegible] [illegible] ބަލައި، އެ ޤާނޫނުގެ 1002 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، އަދަބުގެ އަސާސީ މިންގަނޑަކީ 9 (ނުވައެއް) މަހާއި 18 (އަށާރަ) ދުވަހުގެ ޖަލު އަދަބު ނުވަތަ 4 (ހަތަރެއް) މަހާއި

24 (ސައުވީސް) ދުވަހުގެ ޖަލު އަދަބެވެ. އަދި [illegible] ރިޢާޔަތްކޮށް [illegible] އެންމެބޮޑު އަދަބަކީ 2 (ދޭއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލު އަދަބެވެ.

19. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 1002 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ ތާވަލަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 1106 ވަނަ މާއްދާއާއި 1005 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަސާސީ ޖަލު އަދަބުގެ މިންވަރާއި ތާވަލަށް [illegible] [illegible] ފުރުސަތު [illegible]، [illegible] އަދަބު [illegible] ހުކުމުގެ [illegible] ޖަލު އަދަބު [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

20. ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، މި ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] އަދަބު [illegible] [illegible] ޖިނާއީ ކުށުގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ [illegible] އެނގެއެވެ.

21. މި މައްސަލާގައި ދައުލަތުގެ [illegible]، އަދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ސަސްޕެންޑް" ކުރެވޭތޯ؟

22. މި މައްސަލައިގެ [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، "ޕްރޮބޭޝަން" މިކަމަކީ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި [illegible] ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގައި "ޤާނޫނު"[13]ގެ މާނައިގެތެރޭގައި ހިމެނޭ ޤާނޫނަކަށްވުމާއި، މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ[14] 36 ވަނަ މާއްދާ[15]އާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 268 ވަނަ މާއްދާއާއި 269 ވަނަ މާއްދާ އެއްކޮށްކިޔުމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަދަލެއް ނުގެންނަހާ ހިނދަކު ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ މާއްދާއެއްގެ [illegible] [illegible]، އެ މާއްދާއަކީ ބާޠިލު މާއްދާއެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓަކުން ޙުކުމްކޮށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާހާ ހިނދަކު، ޤާނޫނުގެ މާއްދާއެއްގެ ބާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެކެމެވެ. [illegible]، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ނަޝީދު މައްސަލާގެ ޙުކުމުގައި[16]، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ކުށުގެ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮތުމުން، އެ މާއްދާއަކީ [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

؟ދަށުން މާއްދާގެ ވަނަ 27 ޤާނޫނުގެ [illegible]

24. މި ސުވާލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ނަޝީދު މައްސަލާގެ ޙުކުމުގެ 21 ގައި، އެ މައްސަލަ [illegible] ފަނޑިޔާރުން ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮތުމުގެ ޤާނޫނީ ނަޒަރިއްޔާ، އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބަކީ އެ މައްސަލައިގެ ރޭޝިއޯ ޑެސިޑެންޑީ (ratio decidendi) އަށްވުމުގެ ސަބަބުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ

---

[13] "ޤާނޫނު" ގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުތައް ހިމެނެން

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011.

[15] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ [illegible]

[16] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 މައްސަލާގެ ޙުކުމުގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު، ސަފުހާ 32.

މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށްވުރެ ދަށުދަރަޖައިގެ ހުރިހައި ކޯޓަކުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އުސޫލަކަށްވުމެވެ.[17]

25. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަރީފު ގެ ޤަޟިއްޔާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 411 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢިބާރާތްތަކުގެ ތަރުތީބު، ކަނޑައަޅާ ވިންގަނޑަށް ނިސްބަތްކޮށް ބަލާއިރު އަދި ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނެން، އެ މައްސަލައާގެ ދިވާނީ ކުށްއެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަމެވެ.[18]

26. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަރީފު ގެ މައްސަލާގެ ތަފްޞީލަށް ނިސްބަތްކޮށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވަކިވަކިން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާ ތަފްސީރުކުރުމުގެ ބޭނުން ކަމުގައިވާއިރު، އިސްލާމް ދީނާ ޚިލާފު ހުއްދަ ޖިންސީ ގުޅުން ޤާނޫނުގެ މާއްދާތަކުގައި[19] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާ އެކަމުގައި ތަފްސީރުކުރުމުން ވަކިވަކި ޖިންސީ ކުށްތަކުގެ ޤާނޫނުން އިސްކަން ދިނުމުގެ ހުއްދަ ހުރިހާ ދެމެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ކުށުގެ ޖިންސީ ކުށްތަކުގެ ޤާނޫނުގައި ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ކުށެއް އެއްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ.

27. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަރީފު ގެ މައްސަލައާއި މި މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލަށް ބަލާއިރު، އެ މައްސަލާގެ ނިންމުމަށް ވަކިވަކިން އެއްގޮތްވާ ވިސްނުމަށް ކަމުގެ ޤާނޫނުގެ ތަފްސީލް ކުރެވިފައެވެ. އެހެންކަމުން މި މައްސަލައަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަރީފު ގެ މައްސަލާގެ ނިންމުމުގައި "ޖިންސީ އިސްތިޢުމާލު" ނިންމުމުގެ ކަމަށް ބަލައިގެން އެ މައްސަލާގެ ތަފްޞީލަށް ފުރިހަމަ ޤާނޫނުގެ މައްސަލަ ބަލައި، މި މައްސަލައިގެ މައްސަލަ

---

[17] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަރީފު (ނަންބަރު 2019/SC-A/15) މައްސަލާގެ ނަންބަރު 48، 49 އަދި 52 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 މައްސަލާގެ ނަންބަރު 41 އިން 44 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ، ސަފްހާ 26 އިން 27 އަށް.

[19] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3، 27، 51 އަދި 68 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން [illegible][20] މައްސަލައެއްކަމަށް ނުދެކެމެވެ.

28. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، [illegible] 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށުގެ [illegible] [illegible]، އެ ކުށުގެ އަސްލު [illegible] އައިސްފައިވަނީ، ކުރިން އަމަލުކުރަމުންދިޔަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 100 އަދި 173 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible]. އެ [illegible] ކުރުމުގައި އަންހެނަކާ [illegible] [illegible] [illegible] ބިނާކޮށް ޖިންސީ ކުށުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުލިބޭ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ތަފާތު ނުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި، 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި ހަމަހަމަވުމާއި، ޤާނޫނުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[21] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 411 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

29. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤާނޫނު[22] 15 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާ [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް [illegible] ހަވާލުކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި

---

[20] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. [illegible] (ނަންބަރު 2019/SC-A/15) [illegible] ނަންބަރު 48، 50 އަދި 51 [illegible] [illegible] [illegible].

[21] Paul H. Robinson., and the University of Pennsylvania Law School Criminal Law Research Group., *Final Report of The Maldivian Penal Law and Sentencing Codification Project: Text of Draft Code (Volume 1) and Official Commentary (Volume 2).*, Faculty Scholarship at Penn Law. 290. January 2006, pp 145-

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2008.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާއާއި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ[23] 5 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގައި ކޯޓުގެ ދައުރަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނާއި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ޤާނޫނު މާނަކުރުމެވެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަނޑައެޅިގެން ދައުވާކުރަންޖެހޭ ކަމާއި ޤާނޫނު ކަނޑައެޅުމަކީ ކޯޓަކަށް ލިބިގެންވާ ބާރެއްކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ވުރެ ކޯޓުގެ އެހެން ނިންމުމަކީ ޖުޑީޝަލް ޖުރިސްޑިކްޝަން ޤާނޫނުއަސާސީއިން ލިބިދީފައިވާ ބާރާއި އިޚުތިޔާރަށް އެކަށީގެން ކުރެވޭނެކަން ބަޔާންކޮށްދެއެވެ.

30. ޖުޑީޝަލް ރިވިއުގެ ދުސްތޫރީބާރު ބަންދުކޮށްފައިވާ ގާއިމްކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޤާމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ހުކުމްތައް ބެލުމަށްވުރެ، ޖުޑީޝަލް ރިވިއުގެ ބާރީސް ވެ. އަބަދުވެސް ވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ޤާނޫނުތަކުގައިވާބަޔާން ދައުވާކުރުން ފިލުވައި، ޖުޑީޝަލް ރިވިއުގެ ބާރުތައް ބޭނުން ޤާނޫނު ހިފާނީ ބަންދުކޮށްފައިވާ ގޮތުން ނުވަތަ އެހެން އެކަމަކު މި މައްސަލައިގައި ހިނގާފައިވާގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ހުކުމަށް ބަދަލު ކުރިމަތިވެއްޖެއެވެ.

31. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ޖިނާކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ ކުރުމުގައި، ޝަރުޢީ ކުށުގެ ޤާނޫނަށް އިސްކަން ދޭންޖެހޭކަމަށް ނަޒަރުކުރުމުގެ އިތުރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ދައުވާކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ރިވިއުގެ ދުސްތޫރީ ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ދެކެވެ.

32. އެހެންކަމުން، ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހައިކޯޓުގެ ގެމާ ފުރިސްޖެހޭ ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގެ ހުކުމްކުރެވުނު ނިންމުމުގެ ބަދަލުގައި ގޮތުގެ ސަބަބުން ނިންމަވާލަން ދެކެވެ.

---

[23] ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010.

ނިންމަން ޖެހޭނުކުތާ:

33. އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތަކާއި އެހެން ހުށަހެޅުންތައް ބަލާއިރު ދިމާވެފައިވާ މައްސަލައަކީ ގަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުކުމަށް ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ ނިންމި ނިންމުމަކީ ބަދަލެއް ގެނެސްދޭންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށެވެ.

ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ފަނޑިޔާރުގެ ރައުޔު

34. މި މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތަކާއި ބެހޭގޮތުން ޝަރީޢަތް ދިރާސާކޮށް ވަކިގެ ތަފުސީލުގައި ފާހަގަ ކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެއްގޮތްވާކަމުން އަޅުގަނޑުވެސް އެއްބަސްވަމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޖަވާބު ދޭންޖެހޭ ސުވާލު:

35. އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި، ކުރިމަތިވާ މުހިއްމު ސުވާލަކީ،

(1) ޖިނާއީ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ ހެކިތަކީ ކޮބާތޯ؟ މިސުވާލަށް ބަލާނަން. ޝަރީޢަތުން ހެއްކާ ކަނޑައަޅަން ޖެހިފައި މިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2014 (ޖިނާއީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 68 ވަނަ މާއްދާ އެހެން އޮތުމާއި، ޖިނާއީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ މައްޗަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) އިސްލާހު، މިޤާނޫނުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅިފައިވާތީއެވެ.

(2) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގައި، މިމައްސަލާއި ގުޅޭގޮތުން ވަކިގޮތެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށް "މަތީ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަކީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޤަޟިއްޔާތަކުން ތަބާވާން" ވާހަކަމަށް ބައިން ކޯޓުގައި އޮތުމަކީ އިސްތިޤުރާރު ދިމާކުރި މިމައްސަލައިގައި ދިމާވެ ފަހިވެދާނެ ހެކި ކަނޑައެޅިފައިވާތީތޯ؟

އިސްލާހުކުރުމުގެ ޤާނޫނު

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރަނީ:

> އުވާލެވޭ ޤާނޫނު 18. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކުށްތަކާއި **އަދަބުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ ގަވާއިދާއި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޙައްދު.** ނަމަވެސް މި ޤާނޫނުން އަދަބުކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކަށް، އެއީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ކުށްތަކާއި ޢަމަލުތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ 40 ވަނަ ބާބުގައި (ކުއްލިކަމުގައިވާ ކުށްތައް)، 50 ވަނަ ބާބުގައި (މުދަލާ ގުޅޭ ކުށްތައް) އަދި 60 ވަނަ ބާބުގައި (ޢާއްމު ސަލާމަތާއި ޤަވާޢިދު ކުށްތައް) ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކުށްތަކާއި އެ ކުށްތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބުތަކާ ގުޅިގެން ކުރިޔަށް ގެންދެވޭނެއެވެ.
>
> (1) ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭ ޖިނާއީ ޤާނޫނު ފުޅާކުރުމަށް ގެނެވުނު އިސްލާހުތަކާ އަދަބުދިނުމުގެ ޤާނޫނު)؛
> (2) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭ ޖިނާއީ ޢަމަލުތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)؛
> (3) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭ ޤާނޫނު)؛
> (4) ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2013 (ވިޔަފާރި ޖަމާޢަތްތަކުގެ ކުށްތަކުގެ ޤާނޫނު)؛
> (5) ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ކުރުމުގެ ޤާނޫނު)؛
> (6) ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2014 (ވަކި ޙާލަތްތަކުގައި އަދި ޖަރީމާތަކުން ސަލާމަތް ކުރުމުގެ ޤާނޫނު)؛
> (7) 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު)

މިފަދައިންނެވެ.

36. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 68 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ:

> އިސްތިސްނާ 68. މި ޤާނޫނަށް އަދަބުދިނުން ފަދައިން މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުރާ ޖަލުގެ މުއްދަތު އެހެން ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ދޭ، އެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބުތަކެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. އެހެންކަމުން ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 68 ވަނަ

މާއްދާގެ ނަޞްބުން ސާފުވާނީ އެހެން ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއްގައި ޖިންސީ ކުށެއް ކަމަށް

ގޮތުން އޮތް އުސޫލުގެ ބަދަލުގައި ހިނގާނީ، ޖިނާއީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި ޖިނާގެ ކުށާއި ގުޅޭ ގޮތުން ބައްޓަންވެގެންވާ އުސޫލުތަކެއްކަމެވެ.

މަތީ މަޙްކަމާގެ ނިންމުންތަކަށް ތަބާވުން

37. ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "މަތީ މަޙްކަމާގެ ޙުކުމްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއްގޮތަށް ދަށު މަޙްކަމާގެ ޙުކުމްތަކުން ތަބާވާންޖެހޭނެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާން ކުރެވިފައެވެ. އަދި މަތީ މަޙްކަމާގެ ޙުކުމްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް ދަށުމަޙްކަމާތަކުން ތަބާވުމަކީ ނުވަތަ މަތީ މަޙްކަމާގެ ޙުކުމްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އަމަލު ކުރުން ލާޒިމުކުރާ އުޞޫލަކީ އިނގިރޭސި ބަހުން، ޑޮކްޓްރިން އޮފް ސްޓެއަރ ޑިސައިސިސް، ނުވަތަ އަދި ޖުޑިޝަލް ޕްރެސިޑެންޓް، އޮންނަ އުސޫލު ނަން ކިޔަން[24] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިބްރާހީމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް މައްސަލާގައި ބަޔާން ކޮށްފައި ވެއެވެ.

38. އެއީ އުސޫލަކީ މަތީ މަޙްކަމާގެ ޙުކުމްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް ދަށުމަޙްކަމާތަކުން ތަބާވުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓެއްގެ ނިންމުމުގައި ގޯހެއް ހުރިކަމަށް ފާހަގަވިޔަސް ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކަށް ޤާނޫނީ ކުށެއް ކަމުގައިވިޔަސް، އެ ޤާނޫނީ ސަބަބު ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާން ކުރުމަށްފަހު، މަތީ މަޙްކަމާގެ ފަނޑިޔާރަށް ހުރިހާލަތެއްގައި ވެސް ބަޔާންކޮށް ކުރެވިދާނެއެވެ.

39. މި އުސޫލު މިމައްސަލައަށް ތަޠްބީޤު ކުރާއިރު، މިމައުޟޫޢުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުންވެސް ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައެވެ.[25] އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގެ 42 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޓަންކުރެވި އޮންނަ ގޮތުން ވެސް އަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ ކަނޑައެޅިފައި ނުވާ، އަދި އެކަށީގެން ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ބަޔާން ފަހުންވެސް، އެ ޤާނޫނުގައި އެކަށައަޅާފައިވާ އެގޮތުން ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނީ

---

[24] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އިބްރާހީމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް (ނަންބަރު 2019/SC-A/15).

[25] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 41 އިން 44 އަށް

ޤާނޫނުގެ ދަށުން" ކަމަށް ބަޔާން ކުރުމަށްފަހު، "ނަމަވެސް ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި ކުށެއް ނުވަތަ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] ޖިންސީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޚާއްސަ ޖިންސީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކުށްތަކުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި [illegible] ކޮށްފައިވާ ނަމަ، އެ [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 43 ވަނަ [illegible] "[illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ[26] 27 ވަނަ މާއްދާ [illegible]، ދެ ޤާނޫނުގައިވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާ[illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާ[illegible] [illegible] ޖިންސީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

40. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި [illegible] [illegible]، އެ [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

41. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]"އެވެ. [illegible]

---

[25] 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު).

ޤާނޫނުގައިވެސް ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ ހަމަ އެއް ކަންތަކެވެ. އެހެންކަމުން މި ޙާލަތުގައި އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އިސްކަން ދޭންޖެހޭނީ ޚާއްސަ ޤާނޫނަށް ކަމުގައި އަހުރެން ދެކެމެވެ.

42. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގެ 43 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި " ނަމަވެސް ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ޖިނާގެ ކުށުގައި އެކަކަށް ދޭންވީ ހައްދުގެ އަދަބު ބަޔާންކުރުމުގެ އިތުރުން، [illegible] [illegible] [illegible] ތަޢުޒީރީ އަދަބުތަކެއް ކަނޑައެޅުން ހުއްދަކުރާ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible]." މިހެން ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން ދެ ޤާނޫނުގައި އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގައި ބަލައިލުމުން ތަފާތުވާ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

43. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު އާއި ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ "ޖިނާ" އަދި، އެ ދެ ޤާނޫނުން [illegible]، ހައްދުގެ އަދަބުގެ އިތުރުން ތަޢުޒީރީ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައި ޖިނާ ކަން އެ ދެ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. މިގޮތުން ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ޖިނާކުރުމަކީ ކުށެއްކަމަށާއި، އެކަން ކުރި މީހެއްގެ އަދަބަކީ 100 (ސަތޭކަ) ދުރަ ޖެހުމާއި [illegible] [illegible] 1 (އެކެއް) އަހަރާއި 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ގޭގައި ބަންދުކުރުންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 411 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

> ޖިނާގެ އަދަބު
>
> 411. (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަކާ، މި ޤާނޫނުގެ 90 ވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބުގެ އިތުރުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ހައްދު ޤާއިމުކުރުމުގެ ގޮތުން، [illegible] [illegible] 100 ދުރަ ޖަހަންޖެހޭނެއެވެ.

44. ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަދި (ނ) ގައި ބަޔާންކުރަނީ؛

> ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު
>
> 3. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކުށެއްކަމުގައިވާނަމަ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެ ކުށަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބު މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ އަދަބަށްވުރެ ހަރުކަށިވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގައި އެ ކުށަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު ދޫކޮށް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެ ކުށަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކުށެއް އެއީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކުށެއް ކަމުގައިވެފައި، އެކަމަކު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެ ކުށުގެ ރުކުންތައް މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ ރުކުންތަކާ ތަފާތުވާނަމަ، އެ [illegible] [illegible]، އެ ކުށުގެ ރުކުންތައް ފުރިހަމަވަނީ، މިޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަމުގައިވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުންނެވެ. އެ ކުށުގެ ރުކުންތައް ފުރިހަމަވަނީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] ކަމުގައިވާނަމަ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކުށެއް އެއީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކުށެއް ކަމުގައިވެފައި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ [illegible] [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. އަދި އިސްލާމީ [illegible] މި ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދަބު ދިނުން [illegible] ކަމުގައެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

ބަޔާންވެދިޔަ ނައްސުތަކުން އެނގެނީ، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ޒިނޭގެ ކުށުގެ އަދަބަށް އެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބުތަކީ، ތަޢުޒީރީ އަދަބުތަކެއް ކަމެވެ. މިކަން އެނގެނީ، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިންނެވެ. ވީމާ، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ[27] ދަށުން ދެވެނީ ތަޢުޒީރީ އަދަބެކެވެ.

45. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 (ތިނެއް) ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 3 (ތިނެއް) ވަނަ މާއްދާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގެ 42، 43، 44 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައެވެ.

---

[27] 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު).

46. އެހެންކަމުން ބުނެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުރިހާ [illegible] [illegible] [illegible] ށ.ނ. މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް ހުކުމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމީމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު [illegible]ގެ ޚިޔާލު

47. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ހުކުމް:

[illegible]، ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް [illegible] [illegible]، [illegible] ށ.ނ. މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު O6C/SHN/(110/O6C/2022)/(2022)/04 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2022) ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ [illegible] [illegible] ނިންމީމެވެ.

މި ފައިސަލާ ކަނޑައެޅީ ހުކުމް ކޮށީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު [illegible]

---

* ނޯޓު: މި ފައިސަލާ [illegible] [illegible] 10 ދުވަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]